

ASIA

Asian käsittelyn viipyminen

KANTELU

Kantelijat ovat oikeuskanslerinvirastoon 11.3.2019 saapuneessa kantelussaan arvostelleet Patentti- ja rekisterihallituksen menettelyä. Kantelussa todetaan, että Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuksen valvonta on 20.12.2018 antanut tilintarkastuksen lainmukaisuutta koskevat ratkaisut, joilla kantelijoiden asiaa ei siirretty tilintarkastuslautakunnan päätettäväksi, kuten kantelijoiden käsityksen mukaan olisi tullut tehdä. Kantelun mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastusvalvonta on menettelyllään asiassa rikkonut lakia ja toiminut muutoinkin hyvän hallintotavan vastaisesti.

Kantelussa arvostellaan myös sitä, että 8.6.2016 vireille laitettu kanteluasia ratkaistiin Patentti- ja rekisterihallituksessa vasta 20.12.2018 ja ettei ratkaisuihin liitetty valitusosoitusta.

SELVITYS

Patentti- ja rekisterihallitus on antanut 13.6.2019 selvityksensä.

VASTINE

Kantelijat ovat 2.8.2019 antaneet vastineen selvityksen johdosta.

RATKAISU

Patentti- ja rekisterihallituksen selvitys

Tilintarkastuslain (1141/2015) 7 luvun 2 §:n mukaan tilintarkastusvalvonta vastaa tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä sekä tilintarkastajien valvonnasta. Pykälän mukaan tilintarkastusvalvonta valvoo muun muassa sitä, että tilintarkastajat toimivat tilintarkastuslain, sen nojalla annettujen säännösten ja julkishallinnon ja –talouden tilintarkastuksesta annetun lain mukaisesti sekä että tilintarkastajat ylläpitävät ja kehittävät ammattitaitoaan ja säilyttävät hyväksymisen edellytykset.

Selvityksessään Patentti- ja rekisterihallitus toteaa, että jos asiassa saadun selvityksen perusteella on syytä päätellä, että tilintarkastajalle tulisi määrätä tilintarkastuslain 10 luvun mukainen seuraamus, tilintarkastusvalvonta vie asian käsiteltäväksi tilintarkastuslautakuntaan. Tutkinta-asia voidaan viedä käsiteltäväksi tilintarkastuslautakuntaan myös, jos siihen on joku muu perusteltu syy, jonka vuoksi tilintarkastuslautakunnan kannanotto on tarpeen. Patentti- ja rekisterihallituksen selvityksen mukaan kantelun kohteena olevassa tapauksessa perusteita tilintarkastuslautakuntaan viemiselle ei ollut.

Tilintarkastusvalvonta on selvityksen mukaan ennen kantelussa tarkoitettujen ratkaisujen antamista perehtynyt yksityiskohtaisesti kantelijoiden kanteluun ja asianosaisten tilintarkastajien antamiin selvityksiin. Kantelijat eivät Patentti- ja rekisterihallituksen selvityksen mukaan ole oikeuskanslerille osoittamassaan kantelussa esittäneet seikkoja, jotka eivät olisi olleet Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastusvalvonnan tiedossa kyseisiä ratkaisuja annettaessa. Tilintarkastusvalvonta on ottanut kantaa kantelijoiden esittämiin seikkoihin ja esittänyt niitä koskevat perustelut 20.12.2018 antamissaan ratkaisuissa.

Selvityksessä todetaan, että kantelijoiden asian käsittely on vienyt paljon aikaa Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastusvalvonnassa olevan tutkinta-asioiden ruuhkan vuoksi. Ruuhkaa on vuoden 2016 jälkeen pyritty purkamaan henkilöresursseja vahvistamalla ja prosesseja tehostamalla.

Ratkaisuissa ei selvityksen mukaan ole valitusosoitusta, koska kantelijat eivät ole tilintarkastuslakiin perustuvassa valvonnassa asianosaisia.

Käsittelyn viipyminen

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Lisäksi hallintolain (434/2003) 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Hallintolakia koskevan hallituksen esityksen (HE 72/2002 vp) mukaan hyvään hallintoon on katsottu kuuluvan, että asiat tulee käsitellä asian laatu ja siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa.

Viipymistä arvioitaessa on otettava huomioon asian käsittelyaikaan vaikuttaneet seikat ja arvioitava, onko mahdollinen viipyminen ollut aiheetonta. Käsittelyaika ei saa olla pidempi kuin riittävän huolellinen ja asianmukainen käsittely kohtuudella edellyttää asian erityispiirteet huomioon ottaen. Laillisuusvalvonnassa on vakiintuneesti katsottu, ettei vetoaminen yleisiin resurssien niukkuuteen liittyviin syihin oikeuta poikkeamaan laissa säädetyistä viivvytyksetöntä käsittelyä koskevasta vaatimuksesta.

Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastusvalvonta on 20.12.2018 antanut kantelijoille kaksi ratkaisua. Ensimmäisestä ratkaistusta, joka koskee yhden tilintarkastajan menettelyä, ilmenee, että tilintarkastaja on antanut asiassa selvityksiä 12.10.2016, 21.3.2017 ja 18.12.2018. Kantelijat ovat 20.9.2017 päivätyllä kirjeellään kommentoineet tilintarkastajan selvityksiä. Toisesta ratkaisusta, joka koskee kahden tilintarkastajan menettelyä, ilmenee, että tilintarkastajilta on saapunut selvityksiä 18.8.2016, 17.3.2017 ja 13.10.2017. Kantelijat ovat tämän jälkeen kommentoineet selvityksiä.

Kantelussa tarkoitettujen tilintarkastajien valvontaa koskevien asioiden kokonaiskäsittelyaika on ollut kaksi ja puoli vuotta. Vaikka asioissa on hankittu useita selvityksiä, on ensiksi mainitun asian käsittely siinä annettujen selvitysten välillä ja jälkimmäisen asian käsittely siinä anne-

OIKEUSKANSLERIN VIRASTO

tun viimeisen selvityksen hankkimisen jälkeen kestänyt kuitenkin yli vuoden verran ilman, että Patentti- ja rekisterihallituksen apulaisoikeuskanslerille antamasta selvityksestä ilmenisi mitään muita mainittuina aikoina tehtyjä toimenpiteitä.

Totean, että kantelussa tarkoitettuja tilintarkastuksen valvontaa koskeneita asioita ei ole käsitelty edellä selostetuissa säännöksissä edellytetyin tavoin ilman aiheetonta viivytystä.

Muu menettely

Korkein hallinto-oikeus on 5.3.2019 antamassaan ratkaisussa (dnro 2116/2/18, taltio 802) arvioinut sitä, kenellä on valitusoikeus tilintarkastajan toiminnan valvontaa koskevassa asiassa. Ratkaisun mukaan sillä, joka on kannellut tilintarkastajan toiminnasta, ei ole asiassa valitusoikeutta. Huomioon ottaen mainitussa ratkaisussa sekä Patentti- ja rekisterihallituksen selvityksessä esitetyt seikat, totean, ettei Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastusvalvonta ole menetellyt virheellisesti jättäessään liittämättä ratkaisuihinsa valitusosoitusta.

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tulee muun muassa valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Oikeuskanslerin toimivaltaan ja tehtäviin ei kuulu kumota tai muuttaa viranomaisten lainmukaisen toimi- ja harkintavaltansa rajoissa tekemiä päätöksiä.

Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastusvalvonta on arvioinut kantelun kohteena olevissa ratkaisuisaan, ettei sillä ole sen hankkimien selvitysten perusteella syytä epäillä tilintarkastajien toimineen tilintarkastuksessa tilintarkastuslain ja hyvän tilintarkastustavan vastaisesti kantelussa esitetyn tavoin eikä tutkinta aiheuta enempää toimenpiteitä. Minulla ei ole asiasta käytettävissäni olevan selvityksen perusteella perusteita todeta Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastusvalvonnan ylittäneen asiat ratkaistessaan harkintavaltaansa.

Toimenpiteet

Kiinnitän Patentti- ja rekisterihallituksen huomiota velvollisuuteen käsitellä asiat ilman aiheetonta viivytystä. Asia ei anna aiheutta muihin toimenpiteisiin.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
